

AGRICULTURA

REVISTA AGRÍCOLA CATALANA

DIRECTOR: AUGUST MATONS

Doctor en Ciències Agràries

Cap del Servei Tècnic d'Arbres fruiters de la Mancomunitat de Catalunya

COL·LABORADORS

JOAN AGUILÓ :: LISINI ANDREU :: JOAN ANGEL I GENÍS
JOAN ARUMÍ :: LLORENÇ BADELL :: JOSEP R. BATALLER
GUILLÈM DE BENAVENT :: LEANDRE CERVERA :: ALBERT
DANEÓ :: P. C. DANÉS I CASABOSCH :: FRANCESC DOU
M. FAURA I SANS :: PERE J. GIRONA :: PERE GON-
ZÁLEZ :: LLUIS GUITART :: JOAN GUITERAS :: MANUEL
LLENAS :: PERE J. LLORT :: ARNEST MESTRE :: CRISTÓ-
FOL MESTRE :: JAUME NONELL I COMAS :: FRANCESC
NOVELLAS :: VICENS NUBIOLA :: C. OLIVERAS I MASSÓ
CARLES PI SUÑER :: JAUME RAVENTÓS :: JOSEP M.^a RENDÉ
M. ROSSELL I VILÀ :: JOAN SALOM :: JOSEP M.^a SOLER
I COLL :: SEGIMON VANDRELL :: ERASME D'YMBERT

VALERI SERRA I BOLDÚ (SECRETARI)

SUMARI

Els primers resultats de la campanya contra la mosca de l'oliva, per *August Matons*. — El Sistema Latrionte al parc Samà. Quant costa el Sistema Latrionte, per *J. Aguiló i Garsot*. — Els Sindicats agrícoles i els seus homes, per *Josep M.^a Rendé*. — Farrages de secà: La nyamara, per *Josep M.^a Soler i Coll*. — Més sobre la refinació dels olis, per *T. U. Gantús*. — Els Concursos de bestiar de la Mancomunitat, per *Samuel Navarra*. — Comentaris. — Informació vinícola, per *Pere J. Llort*. — Informació oleícola, per *Lisini Andreu*. — Noticiari. — Notes del Departament d'Agricultura de la Mancomunitat de Catalunya. — Consultori.

**Bàscules
caixes per a
cabals
Pibernat**

**Parlament, 9
Barcelona**

Agricultors!

Empleeu juntament amb els
adobs químics o orgànics el

**Fertilitzador
Radiactiu H. B. C.
MARCA "U. R. T"**

que és un poderós estimulants
de la vegetació que augmenta
les collites d'un 20 a un 50 %

De venda en les principals cases d'adobs

LA HISPANENSE INDUSTRIAL
Y COMERCIAL, S. A.

BARCELONA
Bruch, 42
Tel. S. P. 678

MADRID
Argensola, 4
Tel. M. 4146

SOCIETAT ENOLÒGICA DEL Penedès

(Societat Anònima) Continuadora de

SERDÀ, ROS I C.^A - Vilafranca del Penedès

PREMSSES CONTINUES "MABILLE"

Les més perfeccionades : Les més sòlides : Les més econòmiques

BOMBES DE VEREMA "MABILLE"

Instal·lacions modernes per a Cellers Cooperatius

Productes Enològics : Aparells d'anàlisi de vins

Adobs químics : Sofres i Sulfats

En dirigir-vos a les cases anunciadores, citeu **AGRICULTURA**

AGRICULTURA

REVISTA AGRÍCOLA CATALANA

Dies de sortida: 5 i 20 de cada mes

Subscripció: Barcelona, any: **Pessetes 9** - Fora: **Pessetes 10** - Estranger: **Pessetes 11**

Número solt: **Pessetes 0'50**

Els primers resultats de la campanya contra la mosca de l'oliva

JA podem fer públics els primers resultats obtinguts aquest any en la lluita contra la mosca de l'oliva.

La campanya que tan intensament es portà a cap tenia dos objectes: l'un el principal, el de combatre la mosca ensenyant als nostres pagesos els mètodes que actualment els tècnics consideren com millors; l'altre els d'experimentar una vegada més aquests mètodes per adaptar-los millor a les necessitats de la pràctica i conèixer més concretament llur eficàcia.

Els dos objectius han estat quasi totalment assolits, car els pagesos tarragonins no ignoren avui aquests procediments i ja podem donar dades ben concretes sobre l'aplicació i els resultats obtinguts amb el mètode Lotrionte.

D'aquest ens ocuparem, donant a conèixer les proves practicades en el magnífic parc Samà, a Cambrils, propietat del senyor Marquès de Marianao.

El mètode Lotrionte fou ja experimentat fa uns tres anys a La Conia per iniciativa del Consell Provincial de Foment de Tarragona baix la presidència del senyor Vidal i Barraquer; els treballs foren dirigits pels senyors Isidor Aguiló i Joan Aguiló. Malgrat el rigor científic amb el qual fou portada a cap l'experiència, no s'obtingueren resultats prou clars perquè l'anyada no ho permeté. Aquest any, en canvi, les circumstàncies han estat diferents i el mètode ha pogut experimentar-se perfectament proporcionant dades que a mi em semblen definitives.

En conseqüència de la campanya feta aquest any, el poble de Cambrils en massa decidí lluitar contra la mosca. Al principi, els tractaments foren fets curosament i en les èpoques oportunes amb la melassa i l'arseniat cedits gratuïtament pel Consell Provincial de Foment de Tarragona. Però la invasió del mildiu que obligà els pagesos a dedicar-se enterament a la vinya i el no haver-se presentat des de bon principi la mosca, féu que els tractaments fossin abandonats. Solament el Marquès de Marianao amb una constància de la qual li han d'ésser grats els agricultors, perquè mercès a ella coneixem avui l'eficàcia de un dels mètodes de lluita, volgué continuar fins a l'últim el tractament amb el major escrúpol.

La seva constància ha estat premiada, car la mosca que no s'havia presentat al principi es presenta improvisadament durant el mes de setembre-octubre, causant greus perjudicis als olivicultors que abandonaren la lluita i produint, en canvi, una pèrdua irrisòria en l'olivar del Senyor Marquès.

Els experiments fets a Cambrils han estat dirigits pel senyor Joan Aguiló, col·laborador d'AGRICULTURA, prou conegut pels llegidors. Jo els he anat seguint amb el major interès, segur que de tots els que es feien aquest any a Catalunya serien els més perfectes, donades les persones que en ell intervenien.

En la última visita al camp d'experiències, practicada el dia 24 d'octubre, he pogut convèncer-me d'una manera absolutament definitiva que el mètode Lotrionte *pot salvar la collita d'olives* si es segueixen les indicacions que hem donat els que hem fet aquesta campanya. Per a que els llegidors puguin fer-se ben bé càrrec dels resultats obtinguts amb l'aplicació d'aquest mètode, donaré xifres; no cal afegir que són xifres que han estat pesades i controlades amb la major cura evitant tot perill de autosugestió i d'equivocacions.

Quan la invasió de mosca era irrisòria, les oliveres tractades no demostraven cap superioritat evident, cosa perfectament justificable si es pensa que tots els arbres presentaven un reduïdíssim i *potser inapreciable* tant per cent d'olives atacades.

Però apenes la invasió ha esdevingut forta les diferències apareixen evidentíssimes i tots els agricultors — que són nombrosíssims en aquests dies — que visiten el camp d'experiències, han pogut apreciar-les fàcilment.

En les observacions fetes en la meua última visita amb el senyor Joan Aguiló i varis pagesos hem prèns aquestes dades numèriques que jo ofereixo a la consideració dels nostres olivicultors demanant que siguin meditates.

Arbres no sotmesos a tractament: en el terme de Cambrils. Grandíssima quantitat d'olives a terra; d'aquestes, un *noranta per cent* atacat per la mosca. En l'arbre és també molt gran la proporció d'oliva cucada que no ha caigut encara.

Arbres sotmesos a tractament en el Parc Samà. — Petita quantitat d'olives a terra. D'aquestes solament un *dos o tres per cent* atacat per la mosca. En l'arbre és també molt petita la proporció d'oliva cucada.

Aquestes xifres són prou clares per a que hagin de comentar-se car elles ens diuen que *en els arbres no tractats hi ha molta oliva per terra i quasi tota cucada, mentre que en els tractats n'hi ha poca per terra i poquíssima cucada*.

Però hi han altres fets que hem observat que serveixen per a confirmar l'eficàcia del mètode.

Els arbres situats a l'extrem del parc Samà, prop dels altres arbres no tractats i que constitueixen una mena de línia de protecció aturant les mosques procedents dels olivars veïns, presenten per terra una quantitat d'olives intermitja entre la dels arbres tractats i la dels no tractats; però d'aquestes olives caigudes, solament un *vint i cinc o trenta per cent* està cucat; apenes ens internem dins de l'olivar tractat el número d'olives cucades de terra, baixa, com hem dit, al *dos o tres per cent*. L'e-

ficàcia del mètode es pot veure també observant que quatre grosses oliveres no tractades, enclavades en mig de les oliveres tractades, presenten poca quantitat d'olives per terra i un tant per cent reduït de cucades.

Uns arbres no tractats, separats per un rec dels del parc Samà, presenten solament un *setanta per cent* d'olives cucades en lloc del no noranta per cent dels arbres més llunyans. I, finalment, a mesura que ens separem dels arbres tractats i entrem en els no tractats, la quantitat d'olives caigudes a terra puja progressivament i d'una manera constant fins a assolir la proporció elevadíssima que es troba en els altres arbres no tractats del terme.

Aquests són els eloqüentíssims resultats obtinguts amb el mètode Lotrionte. Penso que si des d'ara en endavant els olivicultors perden les collites, no podran atribuir més que a ells mateixos llur desgràcia.

AUGUST MATONS

El sistema Lotrionte al Parc Samà Quant costa el sistema Lotrionte

ESTEM a últims d'octubre; les dues mil oliveres tractades pel sistema del Director de la Càtedra ambulant d'Agricultura de Roma, al Parc Samà, estan del tot defensades del *Dacus Oleae*; el triomf del tractament es indiscutible, car les oliveres tractades, comparades amb les dels veïns, palesen el sorollós èxit del sistema.

No és aquesta la primera vegada que triomfem del *Dacus* dirigint el sistema Lotrionte. En altres articles, si a Déu plau, en direm quelcom, com del caràcter que aquest any ha presentat el flagell.

Avui ens proposem parlar del preu de cost del sistema, emprò abans hem de dir en què consisteix, i ho farem copiant lo que s'ha fet al Parc Samà.

Fundant-se en el costum que té la mosca de l'olivera de cercar en hores de molt calor les ombres, en les nits el sopluig, i observant la atracció que exerceixen sobre ella les coses humides i dolces, en Lotrionte ideà el seu sistema que consisteix en penjar a cada arbre una teula que serveix de sopluig, teula que du fermat a sota un feixet de rames que pot ser del mateix oliver. Si mullem el feixet amb un líquid dolç i arsenicat haurem proporcionat a la mosca lo necessari per a atraure-la i emmetzinar-la.

Al Parc Samà el 22 de juny se començà la instal·lació, consistent en penjar una teula de uralita de 12 centímetres d'ala per 25 de llarg en cada arbre i en la part del migdia precisament; aquesta teula té quatre forats, dos en cada costat d'ala per on passen dos filferros que han de subjectar un feixet de brots d'oliver a la teula, i el tot, teula i feixet, al arbre.

Les despeses sostingudes en fer la rama d'oliver i els feixets i lligar-

los a la teula i fixar el tot a l'arbre, foren de 100 pessetes, car es tractaren 2,000 arbres empleant-hi 20 jornals a 5 pessetes cadascun.

La despesa per arbre és la següent:

De les 100 pessetes que costaren els 2,000, per cadascun	
resulten...	5 cèntims
Per una teula (una a cada arbre)...	50 »
Per filferro per a subjectar la teula a l'arbre...	5 »
Total, cost de la instal·lació per arbre...	60 »

El 23 de juny vàrem començar la pulverització dels feixets mentats amb la fórmula original següent:

Aigua ...	57 litres
Mel... ..	18 quilos
Arseniat de sosa... ..	1 »
Borat de sosa... ..	1 »
Acid bòric... ..	1 »
TOTAL	78 »

En aquesta fórmula hem substituït la melassa per la mel i hem guanyat, en efecte útil; per altra part econòmicament, el valor total d'ella resulta igual, doncs en la substitució hem calculat el valor sacari-mètric de la mel i la melassa, i hem pogut rebaixar un 8 per 100 d'aquesta última.

Aquesta fórmula que ha donat tant d'èxit, i que ens ha fet triomfar del flagell més terrible que tenia l'oliver, aquesta fórmula que tants milions de pessetes farà guanyar als nostres olivicultors l'oferim al Laboratori de Patologia Vegetal de la Mancomunitat de Catalunya amb el nom de Fórmula Parc Sama.

La fórmula recomenada en la campanya feta per la Mancomunitat i pel Consell de Foment, és la següent:

Aigua... ..	50 litres a 0'00...	00'00 pessetes
Melassa	25 quilos a 1'50...	37'50 »
Arseniat de sosa	1 » a 2'50...	2'50 »
Borat de sosa... ..	1 » a 2'50...	2'50 »
Acid bòric	1 » a 4'50...	4'50 »
VALOR DELS... ..	78 »	47'00 »

La fórmula autèntica d'en Lotrionte és més complicada i conté substàncies destinades a augmentar-ne el poder d'atracció.

El cost de la fórmula empleada al Parc Samà és:

Aigua...	...	57 litres a 0'00...	...	00'00 pessetes
Mel	...	18 quilos a 2'00...	...	36 »
Arseniat de sosa	...	1 » a 2'50...	...	2'50 »
Borat de sosa...	...	1 » a 2'50...	...	2'50 »
Acid bòric	...	1 » a 4'50...	...	4'50 »
COST DELS		78 »	...	45'50 »

De modo que la fórmula aplicada al Parc Samà resulta una pesseta cinquanta cèntims més barata que la fórmula Lotrionte.

Despeses de preparació de la fórmula Parc Samà:

Per un quart de jornal de l'operari encarregat de confeccionar la fórmula	...	1'50 pessetes
Cost de la fórmula	...	45'50 »
TOTAL	...	47'00 »

Resulta que un litre de la fórmula costa 60 cèntims.

Amb 13 litres d'aquesta fórmula s'arruixen 200 teules corresponents a 200 arbres. Així es gasten per arbre 65 grams que costen 39 cèntims.

Els tractaments es fan cada deu dies; tres al juliol, tres a l'agost, tres al setembre, tres a l'octubre, un al juny i l'últim al novembre.

Número de tractaments que durant la campanya es fan a cada arbre, 13.

Quantitat de líquid que rep l'arbre durant els tretze tractaments, 845 grams.

Valor dels 845 grams, 50 cèntims.

L'operari encarregat de pulveritzar les teules, en un dia en pulveritza 1,000, i guanya 7'50 pessetes al dia; resulta que una teula de pulveritzar-la una vegada costa 75 cèntims de centim.

Durant la campanya (13 tractaments) els jornals per tractar una teula importen 10 cèntims.

Resumint l'anterior resulta que un arbre per tractar-lo tretze vegades, lo suficient per a salvar la collita, costa:

Per la teula, el filferro i l'instal·lació	...	0'60 pessetes
Import dels líquids daquicides.	...	0'50 »
Pels jornals de pulveritació	...	0'10 »
Cost total per defensar un arbre	...	1'20 »

Amb una pesseta i vint cèntims defensem un arbre del cuc de les olives, durant el primer any que hem de comprar les teules i que la gent no està ensinistrada en la feina.

Al segon any de tractament hem de descontar el valor de la teula i tenim que la despesa per l'arbre és de 70 cèntims, solament.

Resulta que gastant els anys de collita 70 cèntims per arbre, la salvarem del *Dacus Oleae*.

Sabem d'un propietari que enguany tenia la seva collita d'oliva, venuda a 22 pessetes la quartera de 50 quilos; els seus olivers, per terme mig, li produïen enguany uns 60 quilos de fruit cadascun, que valien al preu dit, 26 pessetes quaranta cèntims. Això passava als primers dies d'octubre (les olives eren per a posar en conserva); el dia 10 va començar a manifestar-se intensament el cuc i les olives i el comprador no va voler comprar-ne més car no li servien per l'objecte que es proposava. Llavors el nostre propietari tingué que vendre-les a 12 pessetes la quartera.

Ara en treu per arbre, uns amb altres, una quartera que ven a 12 pessetes.

Pèrdues per arbre: als primers d'octubre en treia 26'40 pessetes, avui pel *dacus*, solament, en treu 12, perdent per arbre 14'40 pessetes; 14'40 pessetes que hauria guanyat gastant solament 70 cèntims. I no parlo del major cost de jornals d'arreglar la collita, ni de la disminució produïda per la part que's menja el cuc.

J. AGUILÓ GARSOT

Els Sindicats Agrícoles i els seus homes

EN el número 17 d'AGRICULTURA, corresponent al 5 del passat setembre, publicava un article (*Som aixís*), en el que's parlava, en general, de la manera d'ésser dels nostres pagesos, de les contradiccions i dubtes a que constantment estan sotmesos en el curs de la seva vida social-econòmica, i es posaven alguns exemples de la seva actuació, portats a cap, unes vegades amb absoluta inconsciència i amb un complert desconeixement i altres després d'una acurada premeditació.

Ens consta (i perdoni's l'immodèstia), que l'article ha merescut força comentaris, i alguns amics me demanen que insisteixi en aquesta espècie d'examen de la psicologia especialíssima de la gent del camp, creient, com jo, que si aqueixes lletres arriben a la coneixença de la seva majoria, poden contribuir a la seva correcció, i millor dit, a la seva modificació, ja que solament constitueixen petits defectes que si bé determinen un fort entrebanc i greu molèstia per als directors del moviment agrari-social de cada localitat i mantes vegades són causa d'un desgavellament en el perfecte ordre i avenç de la seva actuació, no són, però un perill per a la mateixa.

En l'article de referència fitavem les nostres observacions en l'individu considerant-lo aïllat de tota relació amb els seus iguals; avui l'observarem, pel que deixo apuntat, en la seva relació amb l'entitat a que pertany.

El pagès català (parlant sempre en termes generals i salvant totes les excepcions, que sortosament n'hi han moltes), és un ferm entusiasta de l'Associació: si altra cosa no ens ensenyés la seva actuació passada, ens ho demostraria la florida de Sindicats, Caixes rurals, Associacions cooperatives, cellers, molins d'oli, farineres, etc., i més tard, federacions

de sindicats de caràcter comarcal, provincial i fins regional. Ell ha sentit tota la força de les col·lectivitats, s'ha posat en marxa, ha vist el seu present i el seu avenir, s'hi troba bé i fins està disposat al sacrifici per a formar, conservar i augmentar la seva associació. Estudiem com moltes associacions han arribat a feliç terme, i trobarem en moltíssimes d'elles exemples bellíssims d'abnegació, d'entusiasme i de sacrifici personal. Ell no ha planyut res i ha posat i posa en perill fins el seu nom i la seva fortuna...

Doncs el pagès català, aquest mateix pagès, és essencialment individualista.

Voleu més gran contradicció?

Jo no sé si ho fa per temperament innat en la nostra raça, o és perquè creu que la mateixa força de l'associació augmenta el valor del seu *jo*, però el fet és que ben sovint el veureu despullar-se de la vestimenta, del vernís que s'ha guarnit per a la seva vida de relació, i queda completament nú, al descobert i mostrant totes aquelles petites llagues que són quasi sempre la resclosa en que topen les bones iniciatives que el portarien a l'avenç definitiu, al bon ordre social i econòmic i, per lo tant, a la plenitud de les seves aspiracions com a pagès associat.

Fixeu-vos-hi: ell ha acceptat i fins moltes vegades ha construït un Reglament que ha de regular la bona marxa del seu Sindicat i en el que s'hi estableixen, és clar, unes sancions. (Una petita multa, suspensió temporal dels drets de soci, unes senzilles amonestacions, etc., etc.).

En les reunions prèvies *tothom* ho accepta i fins *quasi tothom* ho troba fluix — «Cal anar ben drets i caigui què caigui; és la manera d'anar amb ordre. Justícia i caigui qui caigui».

Aquest Reglament és ja vigent; el Sindicat està ja en plena actuació i tot marxa com una seda... però a la primera Assemblea general ja hi trobem el primer disgust.

El Reglament, aquell reglament acceptat per *tothom* i que *quasi tothom* encara trobava fluix, imposa una multa de dos rals als que sense un motiu justificat deixen de concórrer a l'Assemblea. El Consell d'Administració que vol complir, que fins se li ha exigit que obri d'una manera implacable, imposa la multa reglamentària als infractors... i, seguidament, veureu que venen les malediccions dels multats. El *jo* es rebella i el President, des d'aquell dia, és ja un vanitós del seu càrrec, és un orgullós, i els seus companys de Junta són uns ases i es deixen portar com uns anyells.

El Sindicat va en marxa progressiva amb tot i els dictoris d'aquells *pocs*; construeix un Cellar, un Molí d'oli, una Farinera, reuneix fruits e llabora adobs i això vol dir l'empleu de gent que executi els treballs necessaris, i el *jo* torna a sortir espontània i furiosament.

El soci vol un dret de preferència (baldament no n'hi hagi de prou aptes per les feines especialitzades que requereixen certs treballs).

El Consell, amb tot el zel necessari i amb tota la bona intenció, forma la colla i esculleix els homes que a judici seu creu que millor han d'executar els treballs, i veureu que seguidament, els que no hi caben o els que no serveixen es preparen a combatir... no pel Sindicat, sinó pel resurgiment del *jo*... per egoïsme, perquè solament atenen a les seves mires particulars.

Es parla del jornal i de la feina i el *jo* es manifesta amb tota la seva cruesa — Què li seria al Sindicat pagar una pesseta més? ¿Què fóra entre tots? Encara no tocarien deu cèntims per soci! — I el President, continuant en el seu camí de *víctima necessària*, (perquè sempre es necessita una víctima), llavors és un egoïsta, un avar, un escanya pobres... i, més tard, un lladre. Els del Consell ho passen més lleuger: ells solament són uns miserables que han *deixat fer* per a estalviar-se aquells deu cèntims.

I així en tot. Els que tenen carros, els que s'han dedicat a feines especialitzades... tots, tots es miren al seu Sindicat i en volen extreure d'ell no ja el fruit que normalment ens pot donar i ens dona, sinó unes pessetes que creuen tindre-hi dret a l'associar-se, baldament això sigui en perjudici d'altri. I encara... si això fos a canvi d'un treball executat amb amor en pro de *tots*... però ¡quantes vegades s'observa lo contrari!

Què això és egoïsme? Potser sí, però escorcollem la seva actuació sots un altre punt de vista, en tot allò que creuen un *dret seu*.

El Sindicat està en plena feina. El Consell creu que ha de regnar ordre i pren les mides necessàries. Ell disposa que del dia deu al quinze es despatxi el guano i... efectivament, passa el quinze i encara no hi han anat a recollir-lo la meitat dels socis i dels que hi han anat, la meitat està disgustada «perquè li han tocat alguns sacs vells».

Està en ple vermar en ple fer oli; el Consell vol que hi hagi ordre en l'entrada de fruits perquè l'elaboració sigui més perfecta. Ell calcula que a les set del vespre ja pot haver plegat tothom, però n'hi ha mitja dotzena que, moltes vegades per deixament fan més tard i... ¡Ai si no se'ls descarrega el carro! El pesador ja ha plegat, la gent de la descarrega també, s'ha fet la liquidació d'entrades... tot, tot està tencat... però el rassegat vol descarregar i... si no pot, allí el veureu com descarrega malediccions contra el President, o l'encarregat i el conserge, o contra el qui cregui escollir com a víctima.

I així veureu que, entre els de la multa, els que no han capigut a la colla, els del jornal, els dels carros, i els disgustats perquè no poden fer el que els hi dongui la gana, baldament sigui a costa de capgirar tota una organització, formen un nucli que, observeu-ho, sempre és el llac fangós on s'encalla tota iniciativa, tota idea de progrés i d'avenç moral i econòmic.

I si a n'això hi afegim les víctimes del caciquet, de l'explotador, del qui viu sobre d'ells abusant de la seva ignorància, que els predica que no siguin tontos «que del que'n són ben amos no en vulguin ser mossos», «que val més anar sol que mal acompanyat» i altres dites i arguments semblants, tots encaminats a fomentar el mal entès orgull del *jo*, trobarem que es forma aqueix estol de gent que en tots els pobles s'hi veu i que constitueix aquesta feixuga càrrega que priva com un frè.

Es això egoïsme? Incultura? Manca d'educació social? Ignorància?

Pagès català associat, posa't la mà al cor, pensa i obra mirant fets els ulls al bé general, que ja t'en toca la teva part ara, d'aquest bé, i més te'n tocaria si d'altra manera obressis.

Farratges de secà

La nyàmara

I

FARRATGES de secà... veu's-aquí en tres paraules tota la solució d'un problema, el fonament per a l'enriquiment de comarques senceres mitjançant la possibilitat de dedicar-se a la ramaderia, l'objecte de nombroses propagandes.

Conrear farratges en finques de regadiu és cosa a l'abast de tothom, i on s'hi fa faratges hi pot haver-hi bestiar, i on hi ha bestiar hi ha riquesa.

Més a Catalunya existeixen una sèrie de regions, muntanyoses principalment, en les quals si bé la sequedat no assoleix els extrems fatals de certes planúries lleidatanes i aragoneses en les quals sense el reg res és possible, no hi ha que pensar en una producció farratgera remuneradora, car en cas d'existir no deixa d'ésser problemàtica i depenent d'una faisó directa de la major o menor quantitat de pluges.

Es més encara: certes explotacions ramaderes poden fer cas omís d'ls aliments verds o tendres, però altres com la producció de llet de vaca, necessita un racionament d'aquesta mena mínim i en totes èpoques de l'any.

La manca de farratges i aliments acuosos, dificulta, doncs, la propagació de la vaca lletera, deturant l'entrada que triomfalment està fent en nostra terra d'uns anys a n'aquesta part.

Es precis, doncs, buscar solució al problema i aquesta podem resumir-la dient: Existeixen farratges i tubèrcles farratges de secà.

Volem avui tractar de la nyamara (*Heliantus tuberosus*), *topinambour* dels francesos i *pataca* dels castellans, el conreu de la qual hem tingut ocasió d'experimentar nosaltres directament.

La nyamara és una planta de la família de les compostes, les tiges anuals de la qual, cilíndriques, semi-llenyoses, cobertes de pèls rasposos, poden assolir de 1'50 a 3 metres d'alçària.

Les fulles, d'un vert fosc, són oposades i nombroses; grans, ovalades, punxagudes, dentellades; també aspres o rasposes i llargament petiolades.

Les flors són grogues, axilars i s'obren, segons el clima, de setembre a octubre. Quant a les llavors hem de dir, que excepcionalment són fèrtils.

Ço quant a la planta exterior, interès secundari, car el que veritablement té importància són els tubèrcols produïts en les arrels vivàces que posseeix la nyamara.

Aquests apareixen en la base de la tija i vers la meitat de les arrels. Són piriformes, de superfície irregular, pediculats i provistos d'ulls com les patates i nombrosíssims, fins a l'extrem de que, en arrencar una planta, segueix un veritable pa de terra, de vegades pesant considerablement, en el que hi van compresos varis quilos de tubèrcols.

Aquestes són, descrites ràpidament, les característiques externes d'aquesta planta, que si bé és d'origen americà (Mèxic), és ja conreada a Europa des del començament del segle XVII.

Esmementem les propietats que la fan preciosa des del punt de vista d'ésser conreada en terrenys de secà i millor encara en països pobres.

La nyamara es caracteritza per la seva rusticitat i resistència a la secada.

Es dona en tots el climes i si bé vegeta en terrenys pobres, no vol dir això no sigui agraïda als adobs.

Fonamentant-se en el principi de que una planta necessita d'una major quantitat d'aliments quan meno, sigui l'humitat del terreny, és clar que si es volen obtenir fortes collites serà qüestió d'adobar també fortament, sobretot si es té en compte que és una de les plantes en que entren més elements de la terra.

Veu's aquí, segons Müntz i Girard, el que extreurà de la terra una collita de 30,000 quilògrams de tubèrcols i 5,000 de fulles.

Azot...	...	...	...	...	...	117'5	quilògrams
Acid fosfòric	...	...	...	...	...	45'5	»
Potassa...	...	...	...	...	...	275'5	»
Calç...	...	...	...	...	...	60'5	»

Per aquestes dades, ens trobem en presencia d'una planta, que a primera vista ens faria afirmar ésser més exigent que les patates, remolatxes i pastanagues. Però en la pràctica no és així: la perfecció dels orgues de que disposa per a proporcionar-se l'aliment necessari al seu creixement, és tan superior al d'aquelles plantes que fa li sigui possible aprofitar millor els elements continguts en la terra. Experiències practicades detingudament han demostrat que el pes de les arreletes és en la nyamara fins 12 vegades superior al de les remolatxes i patates i 30 al de les pastanagues. Aquesta superioritat en la possessió de pèls absorbents en el sistema radicular és una de les principals qualitats que ens han de fer apreciar dita planta en terrenys rics o abonats, però de totes maneres regulars i remuneradors per les despeses esmerçades. Sabem d'un propietari de Llagostera que les conreava en els boscos d'alzines sureres per a servir d'aliment als porcs, quan aquests anaven a la pastura en busca dels aglans.

Hem començat recomanant-la pels terrenys secaners i des d'aquest punt de vista té una resistència a la sequedat molt superior a les patates, remolatxes, naps, pastanagues, blat de moro, meuca, etc. L'hem vist en ple estiu, quan les onades de calor invadien els camps matant els darrers conreus esmentats, pansir-se, arrugar-se les fulles, que assedegades queien desmaiades al llarg del tronc, venir una lleugera pluja i reverdir, tot revifant-se fins a assolir el seu aspecte normal. Podem dir que mentre la sequedat extremada fa perdre la vida a les altres plantes, en la nyamara sols la ralenteix, reduint-la a un estat d'activitat interna o d'aprofitament de reserves, pansint-se els tubèrcols.

Per altra part, l'excessiva humitat en el terreny li és perjudicial, preferint els sorrenes, flonjos i de fàcil escorriment.

Altra qualitat preciosa és la de que els seus tubèrculs resisteixen

les més baixes temperatures sense necessitat de treure'ls de la terra, cosa que no succeeix amb les patates, naps, remolatxes i altres, és a dir que no cal recollir-los tots d'un cop, sinó que poden arrencarse a mesura de les necessitats del bestiar.

Les nyamares un cop sembrades en un terreny s'hi reproduïxen perpètuament. Es clar que els rendiments van llavors disminuint per manca d'aliment. Aquesta reproducció és deguda a la vivacitat de les seves arrels i la gran variació quant a la mesura dels seus tubèrculs, entre els que n'hi han de petitíssims, els quals, junts amb els trossos d'arrels que sempre queden en el terreny, fan que a l'any següent, sense necessitat d'ésser sembrades, surti un nombre de plantes superior al de l'any darrer; això si, desordenadament si abans estaven plantades en línies.

Aquesta propietat, que ha estat invocada com un greu inconvenient per a que el conreu de la nyamara es faci més extensiu, ja veurem com no és tan important com sembla el primer moment.

Si a les hermoses qualitats esmentades hi afegim el de que aquesta planta està lliure de tota mena d'insectes i que malgrat els atacs d'alguns *fungus* criptogàmics, els efectes per ells produïts són despreciables, no caldrà altre panegíric.

Deixem pel següent article el parlar del seu conreu, de les seves varietats i aplicacions i de la refutació d'alguns defectes que se li han atribuït, amb arguments adquirits per pròpia experiència.

JOSEP M. SOLER I COLL

(Seguirà)

Més sobre la refinació dels olis

Jo també, senyor Director, em permeto *hechar mi cuarto a espaldas*, que diuen els castellans, sobre el problema de la refinació dels olis. Estic perfectament conforme amb ço que diu *Un olivicultor*, pseudònim que, no sé per què, em sembla que amaga a un dels nostres més coneguts i simpàtics comerciants d'oli, però no puc estar gens conforme amb les afirmacions del senyor Bardia ni amb les del senyor Dellers car malgrat la més bona voluntat no arribo a oïr els perills que ells invoquen i temen.

Jo sostinc que la indústria de la refinació no pot fer mal, no solament posada per exemple a Barcelona, com indiquen els esmentats senyors, però ni tampoc posada a qualsevol de les comarques productores d'olis fins. La qüestió l'hem de mirar baix dos aspectes. El primer és el de la utilitat general. Aquest ha estat examinat amb tot coneixement per *Un olivicultor*, el qual ha volgut remarcar sobretot el benefici social que la implantació de la indústria reportaria, permanentment valoritzar els olis dolents. Però jo haig d'afegir que crec que actualment l'oli refinat és necessari, tant és així que moltíssimes cases exportadores de primera importància de l'estranger l'emplen

normalment i profitosament i per ara no demostren pas cap tendència a abandonar-lo, car d'ell es serveixen, amb utilitat manifesta per a rebaixar el gust, la color, l'aroma, l'acidesa, etc. d'alguns olis destinats a *determinats mercats consumidors*.

Si no existissin aquests olis, la preparació del producte pel consum d'aquests mercats ¿com hauria de fer-se? La manca d'olis d'oliva refinats significaria en tal cas una condició de favor pels olis de llavors que s'emplearien en lloc dels d'oliva en la preparació de l'oli destinat a aquells mercats. Vull dir amb això que el gust i les exigències particulars de certs mercats consumidors nous i vells ha fet que, en els últims anys, els olis refinats fossin necessaris per la preparació—fins diria per la confecció—del producte a ells destinat i la substitució d'aquests olis pot fer-se amb facilitat, amb comoditat, solament amb els olis de llavor.

Cal dir també i fer-ho remarcar, que contra l'oli refinat es diuen coses que no són exactes i contra ell s'exagera sense mesura quan es parla de la seva conservació. Es veritat que l'oli refinat és menys conservable que l'oli finíssim d'Urgell o Alcanyis, però també és veritat que moltíssims olis corrents que es venen molt bé, que són acceptats sense dificultat pels comerciants, no tenen un poder de conservació superior al de l'oli refinat. Un oli *no gaire dolent, ben refinat*, es conserva més o menys com els olis corrents. I creguin els lectors, que els olis que es refinen no són mai *molt dolents* perquè la indústria *no resultaria beneficiosa*. El refinador cerca olis amb defectes no excessivament marcats i rebutja aquells que són veritablement dolents perquè com més dolent és un oli, més costa de refinar i més pèrdues es verifiquen en la refinació. Recordo haver llegit no sé on, que la indústria de la refinació és un premi als mals productors; això només ho pot dir aquell que ignori la naturalesa del comerç. El mal productor ven el seu oli inferior a un preu baix, fent migradíssims beneficis i per tant no té cap conveniència en continuar produint malament. Si ho fa és per ignorància o per incúria no pas per interès. Els beneficis són pel refinador que compra barat i ven car, i aquests beneficis els pot fer tothom perquè la indústria de la refinació és una de les més senzilles que hi ha. El secret dels refinadors, que, amb una ingenuïtat que fa riure, no permeten les visites a llurs fàbriques, és la prova més evident de la por que senten que veient-ne la senzillesa i la simplicitat, el visitador es decideixi a imitar-los montant-ne una pel seu compte i estableixi una competència. Recordo que fa molts anys també existia aquest secret i aquesta rigurosa prohibició de visites en les fàbriques d'extracció de l'oli de la sansa pel mtijà del sulfur.

El segon aspecte a examinar es refereix als perills de la implantació de la indústria en les comarques productores d'olis fins. Jo no els sé veure aquests perills; al contrari, en el fons, me sembla que la seva implantació es traduïria en un benefici. El dia que l'Urgell, per exemple, no es veiés invadit pels compradors estrangers, no quedar'a més recurs que procurar d'utilitzar l'oli produït pels urgellencs mateixos però en la forma que ho fan els estrangers. I per això servirien magníficament el olis refinats. En altres paraules, aquesta indústria vindria a tenir la magnífica virtut de forçar-nos a ésser exportadors d'oli pel

consum directe, seria la causa de que aparegués finalment l'audàcia de dedicar-nos al comerç d'exportació en gran escala.

Comprenc perfectament totes les consideracions que fa el senyor Dellers referint-se a la sofisticació de l'oli d'Urgell amb oli refinat, però haig d'advertir-li que en l'actualitat passa ja una cosa semblant i potser pitjor, sense que l'Urgell hagi disminuït de prestigi. Els grans fabricants d'Urgell i Pla de Lleyda, acabada l'oliva de la comarca i fins i tot abans que acabi, adquireixen anyalment vagons d'oliva d'Aragó, oliva de classe inferior que arriba molts cops en un estat detestable i en fan un oli més o menys dolent que també serveix per a sofisticar l'oli d'Urgell. De manera que l'implantació de la indústria de la refinació no portaria cap fet nou.

Per altra part, si es barreja molt oli refinat amb oli fi, el catador ha d'ésser molt dolent per a que no conegui o sospiti la sofisticació i prengui les seves mides i garanties; si s'en barreja poc—alrededor de un vint-i-cinc per cent com s'acostuma a fer—aleshores el reconeixement resulta difícil, però l'oli no adquireix pas greus defectes que facin desmerèixer extraordinàriament les seves qualitats com se vol fer creure. ¡Oh si es pogués veure la quantitat d'oli que surt actualment rebaixat en aquesta forma sense que per això hi hagi cap protesta per part dels compradors!

Digni's acceptar, senyor Director, el testimoni, etc.

T. U. GANTUS

Els concursos de bestiar de la Mancomunitat

Amb una constància digna de tot elogi, ve la Mancomunitat desenrotant el seu pla de millora de la Ramaderia nacional de Catalunya. Darrerament s'han celebrat tres concursos: un de bestiar llaner, a Ripoll, el dia 16 del passat octubre; altre de la mateixa espècie, a Esterri d'Aneu, el dia 20 i, finalment, un de bestiar suïç i de la raça aranesa a Viella, el dia 22 del mateix mes.

CONCURS DE RIPOLL

Es demanaven en aquest concurs, ovelles de l'edat d'un a sis anys, i que els marrans tinguessin més d'un any, que el bestiar fos le raça del país, preferint-se els animals que presentessin els caràcters següents:

Perfil convex; frontals plans, un poc aixecats a l'unir-se amb els frontals; tos en línia recta; banyes tirades molt enrrera; òrbites poc rellevants; nasals molt encorvats; grans maxilars bombats. El velló blanc, tupit, no cobrint el cap, el baix ventre ni les cames; en les parts del cos on no hi ha llana, que estiguessin esquixades de taques negres, sobre tot al voltant dels ulls.

S'oferien els següents premis: 200 pessetes a un marrà, 175 pessetes a un marrà; 150 pessetes a un marrà; 250 pessetes a altres dos mar-

rans; 800 pessetes a vuit marrans, 100 a cada un; 200 pessetes a un remat de 30 ovelles; 150 pessetes a un remat de 30 ovelles, 125 pessetes a un remat de 30 ovelles; 125 pessetes a un remat de 20 ovelles; 100 pessetes a un remat de 20 ovelles i 100 pessetes a altre remat de 20 ovelles; total 2,375 pessetes de premis.

El jurat el formaven D. Salvador Blanxart i Maimó, president; D. Josep Valls, veterinari, i D. M. Rossell i Vilà, secretari, el qual previ un discurs del President raonant el veredict, concedí els següents premis als marrans propietat de D. Esteva Verdaguer, Can Gordans, de Ripoll, 150 pessetes; D. Joan Sanya, de Vallfogona, amb 125 pessetes; don Joan Sanyà, de Vallfogona, amb 125 pessetes; D. Pere Martí Caralps, amb 100 pessetes; D. Pere Martí, de Caralps, amb 100 pessetes; D. Esteva Masdeu, de Ripoll, amb 100 pessetes; D. Joan Colomer, Parròquia de Ripoll, amb 100 pessetes; D. Francesc Bosch, Parròquia de Ripoll, amb 100 pessetes; D. Lluís Piella Campdevàrol, amb 100 pessetes; don Pere Casals, Campdevàrol, Molí Nou, amb 100 pessetes; i els següents als remats d'ovelles propietat de D. Joan Colomer, Parròquia de Ripoll, amb 150 pessetes; D. Lluís Piella, de Campdevàrol, amb 125 pessetes. El número 88 renuncià. D. Pere Casals, Campdevàrol, amb 100 pessetes; D. Esteva Masdeu, de Ripoll amb 100 pessetes.

EL CONCURS D'ESTERRI D'ANEU

Complimentant lo anunciat en el cartell del concurs de raça ovina catalana celebrat a Esterri a l'octubre de 1919, enguany s'ha celebrat a les conques del Noguera Pallaresa i Ribargoçana aquest segon concurs de bestiar llaner.

Les condicions del bestiar que es desitjava premiar, eren:

Que el bestiar sigui de raça catalana o del país, preferint-se els animals que presentessin els caràcters següents:

En els marrans el perfil de front recte, sulls (sense banyes); els nassals convexes; coll gruixut; espatlla tirada enrera; espinada recta; costelles un poc arquejades; anques fornides; bon camatge i ben aplomats. El velló blanc, tupit, no cobrint el cap, el baix ventre ni les cames. En les parts del cos on no hi ha llana, que estiguessin esquitxades de taques negres, sobre tot al voltant dels ulls.

Les ovelles amb el cap igualment sull, més lleuger que el del marrà, coll aprimat, ventre desenrotllat i sobre tot els darrers molt amples.

Els premis atorgats, eren: 200 pessetes a un marrà; 175 pessetes a un marrà; 750 pessetes a cinc marrans (a 150 cada un); 750 pessetes a sis marrans (a 150 cada un); 1,500 pessetes a 15 marrans (a 100 pessetes cada un); 300 pessetes a un remat de 60 ovelles; 250 pessetes a un remat de 60 ovelles; 150 pessetes, a un remat de 30 ovelles; 125 pessetes a un remat de 30 ovelles; 125 pessetes a un remat de 30 ovelles; 125 pessetes a un remat de 20 ovelles; 125 pessetes a un remat de 20 ovelles; 100 pessetes a un remat de 20 ovelles. Total: 4,675 pessetes.

Els exemplars presentats foren de qualitat superior; havent estat aquest el primer Concurs on el Jurat en l'examen d'eliminació, no podé excloure del Concurs ni un sol animal.

La tasca del Jurat, fou molt dificultosa en assenyalar els mèrits dels reproductors presentats, havent d'arribar inclús a utilitzar la mida per a conferir els premis, puix que tal era la bellesa dels exemplars premiats.

De vint-i-vuit premis per a marrans, foren donats vint-i-sis, i els de ramats d'ovelles, tots vuit.

El Sr. Fatjó, president del Jurat, manifestà després del veredicta que en aquest Concurs els propietaris no premiats no havien de donar-se per molestats, puix que tot el bestiar presentat era ben bé digne de premi, i que si més premis hi haguessin hagut al programa més se n'haurien donat.

El Jurat el composaven D. Josep Fatjó Vila, D. Joan Verdaguer i D. M. Rossell i Vilà.

Resultaren premiats els exemplars propietat dels propietaris següents:

1. D. Ramon Vidal, Enviny (Alp), a Cà'n Sebrà.
 2. D. Pere Constansa, Sorpe (Isabarre), a Cà'n Negret.
 3. D. Josep Sempau, Isil.
 4. D. Joan Giralt, Isil (Arreu), a Cà'n Joan.
 5. D. Agustí Ferrer, València d'Aneu, a Cà'l Campaner.
 6. D. Josep Sempau, d'Isil.
 7. Idem, ídem.
 8. Idem, ídem.
 9. D. Ramon Vidal, Enviny (Alp), a Cà'n Sebrà.
 10. D. Joan Carrera, Sorpe (Boren).
 11. D. Josep Picolo, Unarre, a Cà l'Aurós.
 12. D. Andreu Constansa, Unarre (El Burgo), a Cà'l Pressó.
 13. D. Francisco Picolo, Unarre, a Cà'l Roger.
 14. D. Josep Picolo, Unarre, a Cà l'Aurós.
 15. Idem, ídem.
 16. D. Ramon Vidal, Enviny (Alp), a Cà'n Sebrà.
 17. D. Anton Jové, Sorpe (Isabarre), a Cà la Jega.
 18. D. Bartomeu Bruna, Sorpe (Isabarre), a Cà la Ferrera.
 19. Idem, ídem.
 20. D. Pere Costansa, Sorpe (Isabarre), a Cà'l Negret.
 21. D. Josep Bernardo, Sorpe (Isabarre), a Cà'n Ramon.
 22. D. Arnau Picolo, Sorpe (Isabarre), a Cà'n Andreuet.
 23. D. Andreu Costansa, Unarre (El Burgo), a Cà'n Pressó.
 24. D. Jaume Roca, Sorpe (Boren), a Cà'n Brau.
 25. D. Jacinte Giralt, Sorpe (Boren), a Cà'n Farré.
 26. D. Eustaqui Castellarnau, Isil (Boren), a Cà'n Llibal.
- El ramats d'ovelles premiats eren propietat dels senyors:
189. D. Josep Sempau, Isil.
 184. D. Arnau Picolo, Unarre, Senti.
 88. D. Ramon Vidal, Enviny, Alp.
 142. Ramon Peiret, Sorpe, Boren.
 175. D. Francisco Costansa, Sorpe, Isabarre.
 161. D. Joan Carrera, Sorpe, Boren.
 117. D. Andreu Costansa, Unarre (El Burgo), a Cà'n Pressó.
 151. D. Josep Isus, Unarre, a Cà'l Isus.

A l'enclos del Concurs es presentaren una dotzena de xais de deu mesos, propietat de don Josep Sempau, d'Isil, fills de reproductors premiats, els quals, per les seves proporcions, causaren l'admiració del públic.

A més del President de Catalunya, hi assistí la Junta de la Carretera de Balaguer a la frontera, de la que forma part el diputat per la Mancomunitat Sr. Vidal.

EL CONCURS DE VIELLA

Aquest concurs celebrat a la capital de la Vall d'Aran, tenia el doble objectiu de premiar els millors exemplars de raça schwitz (suïssa), i els de raça aranesa que es presentessin.

La convocatòria definia aixís els senyals d'ambdues races:

Els de la suïssa són:

Cap relativament gros: front ample i pla, un poc excavat entremig de les òrbites; cara curta i grossa; les banyes de secció circular, en el toro, lleugerament aplanades en la vaca, més aviat curtes que llargues, sortint de cada costat del cap i aixecant-se després amb la punta dirigida en l'aire; orelles grosses, plenes de pèl groguenc.

Coll curt i gruixut en el toro, un poc més allargat en la vaca; les costelles arrodonides, el pit ben avall; espinada recta, ben plena en el toro, no tant en la vaca; ronyons amplès, ventre gros; anques amples, la cua que no estigui enfonzada entre les cuixes, ni tampoc que el seu naixement faci una volta que munti més que els ossos de l'adabament de la gropa.

Cames curtes, peus de grandària regular.

Alçada, terme mig en els toros adults, 1'47 m., i en les vaques 1'36 m.

El pelatge va del bru al gris, però sempre al llarg de l'espinada els hi és un xic més clars que a la resta del cos. El morro, l'anús, la natura i la pell de les turmes negrenques o tacades de negre. Les peülles i la punta de les banyes són negres.

La color totalment rosada de la natura, de l'anús i de la pell dels botons, així com també les taques blanques a qualsevol part del cos, són senyals d'impuresa.

Els caràcters de la raça aranesa són el següents:

Perfil del cap lleugerament convex; dolicocéfala; tos un poc enlairat; les banyes amb les puntes dirigides cap enrera; coll curt i gruixut; espatlles fornides; creu sortint; cos arrodonit; anques plenes; cua de basa rellevant; bona conformació. Pelatge de color de palla més o menys pronunciat, amb mucoses rosades, preferentment. Talla reduïda. Pes aproximat, 300 quilos.

Per aquest concurs de reproductors s'oferien: 850 pessetes a un toro suís; 700 pessetes a un d'aranés; 650 pessetes a un toro suís; 400 pessetes a un d'aranés; 900 pessetes a tres vaques suïsses (300 pessetes a cada una); 600 pessetes (200 a cada una) a tres vaques araneses. Total: 5,150 pessetes.

Al concurs de Viella la concurrència fou de 20 exemplars, però sense menar-los fermats, la qual cosa dificultà la tasca del Jurat.

Malgrat el nombre d'exemplars hi hagué feines a premiar el bestiar suís i el mateix pot dir-se del bestiar aranès, de la qual raça ni un sol toro es pogué premiar.

Com al d'Esterri, hi féu acte de presència el Excm. Sr. D. J. Puig i Cadafalch, President de la Mancomunitat de Catalunya, i el Diputat don Francesc Vidal Farré.

Els premis atorgats ho foren als toros suïssos propietat de l'Ajuntament de Viella, números 168 i 15, i a la vaca suïssa propietat de D. Jaume Viluta, de Viella.

Les vaques araneses premiades eren propietat de don Armengol Berard, de Bossort, a cà'l Batista; D. Joan Ademà, de Viella; i don Marian Gisbert, de Vilach, a Cà'n Calses.

El Jurat d'aquest concurs era el mateix que el d'Esterri, i també en aquest el president, Sr. Fatjó, raonà el veredicté essent molt ben rebut.

SAMUEL NAVARRA

COMENTARIS

Els latifundis d'Espanya

Decididament la pobresa d'Espanya prové de l'abandó en que esté a l'Agricultura, i singularment per manca d'una legislació que obligui a produir la terra. No hi ha dret a que un senyor posseeixi fabuloses extensions de terra erma, quan tantíssims mils pagesos van a menjar-se el pa amarc de l'emigració.

Lector: veies si fa o no esborronar el que diu un escriptor castellà:

A la província de Salamanca hi han termes que pertanyen tots a un senyor. El partit judicial d'Albuquerque, té més de 38,000 hectàries d'extensió, i pertanyen a 29 amos; el d'Almendralejo, 2,263, i és de nou amos; el de Don Benito, 4,300 i és de dos amos, el de Mèrida, 23,000 i és d'onze. «Y la mayoría de estas enormes extensiones — diu l'articulista — están sin cultivar, dedicadas a cotos de caza». I consti que suprimim molts pobles.

De la província de Càceres, per no allargar massa aquest comentari, copiém només el final que diu: «El promedio de extensión por finca asciende a 1,500 hectáreas y que todas o casi todas ellas están perfectamente y absolutamente incultas por voluntad omnimoda de sus dueños.»

A Andalusia la cosa està pitjor. El terme de Pedroso (Sevilla), té 31,000 hectàrees, de les quals un sol propietari en posseeix 15,000... totes sense conrear. És que en té a altres pobles i les cultiva? Sí, en té 5,000 a Almadén, i 21,000 a Analcazar... també ermes.

Utrera, té 68,000 hectàrees de terme, 54,000 de les quals són de trenta senyors. De les 10,000 hectàrees que té el terme de Fuentes, 3,000 són d'un senyor, que en té altres 5,000 a Estepa, i 4,000 a Herrera. El terme de Puebla, prop de Còria, té 48,000 hectàrees; un senyor, solament, és amo de 25,000.

Per no seguir pas a pas l'interessant treball de l'autor, el publicista Cristòfol de Castro, en copiarem aquestes ratlles com a final:

«Por fin en el término de Jerez (Cádiz), solo 23 propietarios son dueños de 50,000 hectáreas de las que están sin cultivar ¡25,000!

Un resumen definitivo: La provincia de Sevilla tiene 1.400,000 hectáreas de superficie y casi la mitad (540,000), están sin cultivar. La de Córdoba tiene 1.300,000 de superficie, y de ellas 420,000 sin cultivar. La de Cádiz abarca 686,00 hectáreas de superficie, y de ellas, casi la mitad (300,000) están incultas.

Ço que diu la baixa de la moneda

Una revista cotonera, diu que 100 bales de cotó, actualment valen:

A Alemanya...	1.000,000 de marcs
» Hungría ...	5.000,000 de coronas
» Yugoslavia ...	2.500,000 de coronas
» Txecoslovàquia ...	850.000 de coronas
» Polònia ...	40.000,000 de marcs polacs

¿Què això, no obstant, en els primers 17 dies de la campanya cotonera, aquests països han gastat uns 400,000 balas més, que en igual temps de l'any anterior.

El retorn dels obrers al camp

Per atenuar les conseqüències de l'atur forçós en les indústries, es fomenta a Alemanya el retorn dels obrers al camp. El Consell de l'Imperi ajuda aqueix moviment facilitant terres als obrers.

Demés, s'han fundat varies societats particulars, per a secundar l'acció agrària del Govern. A Berlín hi ha una entitat, que es dedica a la creació d'horts i jardins per a les famílies obreres, facilitant-los els medis d'establir-s'hi i tant va creixent que aqueixa societat compta ja amb més de 50,000 adherits.

El darrer cens pecuari d'Espanya

El Ministre de Foment ha publicat una relació de la població pecuària d'Espanya en la data i d'ell resulta que es compon de les següents quantitats:

Aus de corral	25.102,975 caps
Bestiar llaner	20.521,677 »
Bestiar porquí	5.151,958 »
Bestiar cabrum	4.298,056 »
Bestiar vacum	3.718,189 »
Bestiar mular	1.294,912 »
Bestiar asinal	1.137,980 »
Bestiar cavallí	722,185 »

Total . . . 61.947,932 caps

A Canàries hi han 4,268 camells.

No poden pas satisfer-nos aqueixes dades, per la pobresa d'algunes i per la desproporció d'altres en relació amb les facilitats que hi ha de criar-ne i recriar-ne. Els vint-i-cinc milions per exemple d'aviram no són res al costat de les que hi podria haver. El mateix s'ha de dir del bestiar porquí.

D'un remplissatge

Llegim en un extrem de columna, no cabent-hi l'entrefilet pertinent, l'elogi que un setmanari castellà fa de la ceba. Diu que la mengem de moltes maneres, bullida, crua, torrada, amb llet, amb mantega, pa, formatge, etc., i afegeix que és un gran aliment pels treballadors intel·lectuals perquè purifica les sangs i és incomparable per a combatir l'insomni i el reumatisme.

Nosaltres sabíem que del llibre de les set cebetes s'en treien grans ensenyaments; que si hom té cebes, ja està gornit; que un ceballot era l'antitèssi de l'intel·lectual; que posar-lo a ceba crua, era com dejunar; que en la fruita, ésser com una ceba era verdor segura; que ceballut és quelcom d'entès; que ensenyar la seba; és joc de *tio fresco* i que pa i ceba és ben al revés d'aquell pa i nous de la senyora Tous. I, finalment, que és poble de la plana de Vich amb minyoc d'altres: Balenyà, Ceba, Tardell i Tona. I perquè n'hi diuen Ceba, amic Valeri?

INFORMACIÓ VINÍCOLA

Ja està. Totes les suades de l'any i totes les angoixes han arribat a terme portant a les botes el vi que, a voltes de mil contratemps, hem pogut elaborar. El període de veremes ha estat esplèndit i favorable a la vinificació com pocs anys se'n contarà igual. ¡Oydà si a terme dels quefers hi confessim uns volums compensadors! Mes quedem ben per dessota els càlculs més esperançadors; no eixim de la mitja collita i els mostos d'enguany van força més lleugers que els vins vells, tant en color com en graduació.

Tal volta per aquesta raó i ateses les existències que tenim encara als cellers de l'altre any, les sollicituts han sigut poc actives en vins nous, mostrant-se una certa preferència pels tipus de bona capa i alt titratge. Aquests han merescut algunes transaccions a tres pessetes grau, però la comarca tarragonina ha sigut la preferida seguint alguns indrets del Penedès que han operat amb vins negres de molt color o bé clars de baix grau i alta transparència, com més indicats aquests al mercat suís.

Les operacions amb veremes han sigut, arreu tan contingudes que fins no contenen com nota a comentar, i per ara, tampoc sembla abocat el comerç a florejar els mostos ja avinats.

El Priorat ha registrat quelques vendes de vi novell, a tres pessetes grau-carga, però no depassant d'un molt restringit escull.

Per tant que, en termes generals, podem dir que persisteix el desmenjament dels negociants per la contracta de vins nous i, en canvi,

ressurt una major inclinació per l'ajust dels vins vells que comporten més crèdit en llurs graduacions més riques. I, no obstant, si l'embarc a França ha d'arribar-nos, creuríem que els vins novells tenen més fàcil accés duaner per llur titratge i fins per la frescor que mostren. El vi novell, poc regustat de taní, ressent al paladar com més arraïmat, ço que el fa escaient i sense el coent que les fortes graduacions li transmeten. Com vins de taula, són els d'enguany, molt recomanables.

Va l'opinió comentant les causes que s'oposen a l'embarc dels nostres vins a França, i en tant que uns pensen sigui degut a la incertesa dels futurs concerts que podrien malograr-se, creuen altres que obeeix a la paralització del valor dels francs que corren, d'un temps ençà, entre un 53 i un 55 per cent. Examinant aqueix punt de vista, trobem que els nostres preus actuals (25-30 pessetes carga), no s'oposen a l'exportació, si prenem com punt de partida els valors en els mercats de terme (110-125 francs hectòlitre), però si trobarem que el marge de benefici pels operadors resta lluny del que solia trobar-se en anys anteriors i per tal motiu no hi ha el braó d'embarcar amb un risc possible. I aquí tenim el perquè les poques transaccions; elles provenen de les cases estrangeres que romanen aquí o que comanden a representants directes. Els especuladors intermediaris que a Cete i Marsella acudien, temen aventurar-se per compte propi i enfront de filar prim dels magatzemistes francesos en matèria de sucres treballats o allargassats.

La corrent però francesa (i la italiana l'estalona) és marcadament a l'augment i si els 7-8 francs de major preu per hectòlitre arriba (i tot indueix a pensar en l'afirmativa) als 10 francs d'alça veurem una major activitat precisament en les classes novelles, avui menys sollicitades.

Repasant els diaris i revistes de la nació veïna, hi trobem (en els orgues mercantils igualment) tres impressions, i són: més baixa collita de la que judicaren; graduació escassa i una augmentació de 8 a 10 francs hectòlitre en sols quinze dies i sobre els preus de debut. I àdhuc amb això, els vinyaters francesos no es senten seduïts perquè pretenen més alts preus.

Més allí, com aquí, el comerç publica notes que per no qualificar de sitiadores en diu de prudència i ha emprès una campanya de petites compres graduades i escalonades que no sorollin massa als productors i vinguin així a produir-se les ofertes fins a estabilitzar un preu negociable. I quin és aquest preu? Ens en donaran raó els centres consumidors, sense acudir als valors en detall, per a veure que el marge compra a pessetes curtes, resulta un compte rodó en les vendes i revenendes, malgrat transports, comissions, drets fiscals i escorredures.

Talment com en la generalitat dels negocis, ningú vol moure capital amb un interès acorregut. Tothom cerca molt, en grau i a tota pressa.

Raó nostra? Poc a poc es va lluny perquè qui massa corra, entropessa. I consentir que a despeses dels productors surti l'engreix dels tractants, ara com ara no és raonable. Per a camatrencar-nos, a qualsevulla hora hi serem a temps.

INFORMACIÓ OLEÍCOLA

Comença la nova collita; a Reus ja es comencen a plegar olives de terra i els molins són engegats però la collita veritable no vindrà fins a últims de la present quinzena. És de notar, per aquesta regió, que les olives caigudes són moltes, més no totes a causa de la mosca sinó bona part a lo qual els pagesos anomenen *cuc de l'oliva*, que és el *Prays oleællus*.

L'oli produït d'aquestes olives, és de quantitat molt dolenta, però no obstant no és tan dolent ni molt menys com el que s'obtenia l'any passat.

Per la part de Lleyda la collita ve més tardana, però no és molt abundant ans bé li manca molt per a ésser mitjana; per fortuna és de molt bona qualitat, ço que farà que es produeixin bons olis.

El mercat aquests dies ha estat molt parat i no s'ha fet quasi res, comprant-se sol per les necessitats momentànies.

L'ampliació del cupo d'exportació ha estat rebuda amb molta indiferència per tothom i es veu que després d'aquest és possible un altre augment d'exportació ço que fa pensar que anirem tirant així i sempre estarem amenaçats per una tancada d'exportació.

No hauriem de consentir d'estar sempre amb aquest esglai, sinó que s'hauria de procurar una exportació àmpliament lliure, única manera que la nostra riquesa olivícola pugués prosperar, en benefici de tots els que en la nostra indústria treballen o hi porten els seus fruits.

Durant l'interval de temps en el qual, no he escrit aquesta informació, han passat coses que cal fer notar; els olis han pujat o mes ben dit, llurs propietaris demanen més de tres i quatre pessetes per 15 quilos i algú que tenia oli bo i ha trobat qui el necessitava, ha obtingut aital preu; aquesta pretensió dels oliaires ha fet que els comerciants paralitzessin les compres i fessin com aquell que espera la collita nova, perquè han hagut l'elevat els preus que el comprador de l'estranger no ha volgut acceptar.

Així és que ens trobem aturats i, per ara, no sabem, ni podem deduir el preu probable al qual es començaran a pagar els olis nous.

El mercat estranger, també està parat, i els olis de Tunes arriben amb una marcada baixa de més de 40 francs per cent quilos; si això persisteix cal que el fabricant es posi en guàrdia, per més que per ara no crec que els olis baixin d'una manera exagerada, però podria ésser que a fi d'any, fos tret l'impost de cent francs que grava sobre l'oli de Tunes i aleshores sí que es podria tèmer una forta baixa que repercutís sobre els nostres olis.

Els preus als mercats del Mediterrani han variat aquests dies entre 475 i 515 francs els cent quilos amb envàs comprès.

En els nostres mercats els preus han tingut en les poques operacions una petita puja, més aquesta poc modifica les xifres de la informació anterior.

Les olives plegades de terra, a Reus es paguen de 11 a 12 pessetes

la quartera. Es diu que s'han fet ajustos d'olives bones, collides al mig desembre, a 25 pessetes quartera, més aquest preu no pot ésser prè com a patró per la comarca d'Urgell puix les seves olives porten sempre menys oli, en quantitat bastant considerable que fa que les olives valguin unes tres pessetes menys per quartera.

Amb olis nous no s'ha fet res.

LISINI ANDREU

NOTICIARI

En el meu article sobre «El conreu de la prunera» publicat en el número 19, hi ha una grossa errada que tinc interès en corregir. En parlar dels borrons de la prunera està escrit que «són uns ulls més gran, panxuts, que donen, en desenrotllar-se, els brots que portaran fruita». Ha de dir, en canvi, que donen en desenrotllar-se flors i per tant fruita.—A. M.

— *El Sindicat de Vinicultors de Sarreal*, en números rodons, ha tingut un moviment en la seva Caixa de Prèstecs i Estalvis, de 345,989'52 pessetes.

— *L'Estació Enològica de Vilafranca del Penedès*, anuncia un curset pràctic d'anàlisis de vins, que començarà el dia 1.^r de desembre.

— *L'Institut Agrícola Català de Sant Isidro*, firmat per son president D. Ignasi Girona ha adreçat una instància al Govern demanant que difongui l'ensenyança agrícola pràctica; que es presenti un projecte de llei per a establir a Espanya un instrument adequat de crèdit agrícola i que en aprovar-se la llei de pròrroga del privilegi del Banc d'Espanya se li imposi la condició de facilitar recursos i crèdit als agricultors singularment a les corporacions agrícoles.

— *La Junta Directiva de la Federació Sindical Agrària de Girona*, ha acordat admetre valors en dipòsit dels Sindicats Agrícoles que ho desitgin, per tal de comptar amb medis d'obtenir numerari per a la secció comercial, mitjançant llur pignoració. Tots els individus de la Junta Directiva, fent acte d'alta exemplaritat, han acordat aportar, al menys, 5,000 pessetes en valors espanyols, amb la qual cosa es disposarà de més de 50,000 pessetes nominals per a realitzar aquella pignoració en cas necessari.

— *El Sindicat Agrícola de Vall de Vianya*, desitjant millorar la classe del país, ha fet proves de patates del nord de França, de les quals no ha pogut fer-ne deduccions complertes, a causa de lo esguerrada que aqueixa collita ha estat en tota la comarca. De set classes plantades ha donat, però, excel·lent resultat la patata anomenada «Institut Beauvais».

— *Molt en breu, a les comarques gironines* tindran en funcionament una càtedra ambulant per a noies de pagès, a càrrec de la professora D.^a Assumpció Portes i Dotres.

— *La Direcció de la Cria Cavallina* ha obert un concurs per a l'adjudicació de finques rústiques que amidin 1,250 hectàrees. El preu màxim té d'ésser 1.500,000 pessetes. La finca estarà destinada a dipòsit i cria de cavalls.

— *Pels nois de les escoles públiques de la província de Tarragona*, que més s'hagin distingit en protegir i respectar els ocells, el Consell provincial de Foment ha acordat establir un premi en metàl·lic.

— *El Senador per Tarragona D. J. Elias de Molins, i D. Claudi Oliveras, Director de l'Estació Enològica de Reus*, han fet una visita als Cellers cooperatius de la Conca de Barbarà. Igualment, acompanyats del Secretari de la Federació D. Albert Talavera, visitaren la Facina Cooperativa de la Conca, fent-ne grans elogis. La visita del senyor Elias de Molins obeïa al seu desig de conèixer l'organització agrària de la Conca i apreciar de prop la riquesa que representa: el senyor Oliveras la feia en virtut del càrrec que ostenta de Director dels Serveis Tècnics de Vinificació als Cellers Cooperatius.

— *A Reus s'han registrat alguns casos de pesta porcina*, per la qual cosa s'han donat les oportunes ordres a fi que no es propagui.

— *El Sindicat Agrícola de La Bisbal* ha inaugurat uns espaisos locals en els baixos del seu estatge, on hi ha tota mena de mercaderies útils per a l'agricultor i adobs garantits de tota mena.

— *El Sindicat Agrícola de Torroella de Montgrí* ha comprat una premsa hidràulica per a raïms i olives.

NOTES DEL DEPARTAMENT D'AGRICULTURA DE LA MANCOMUNITAT DE CATALUNYA

El servei d'arbres Fruiters, ha visitat les pomeres malaltes del terme d'arbúcies, a petició del Sindicat Agrícola Forestal d'allí, indicant després de l'examen el procediment per a combatre la malaltia; ha estat consultat sobre tractors, de Perelló; sobre la poda d'oliveres, de Sant Jaume dels Domenys, i Tàrraga; sobre malalties del presseguer, de Barcelona, i sobre l'importació de varietats catalanes d'oliveres per a oli i conserva, a Chuna, província de Còrdoba (República Argentina).

Igualment ha rebut la visita del professor Howard, dels Estats Units, enviat pel seu Govern a Europa per a estudiar la fructicultura i, sobretot, ço que fa referència a la biologia i conreu del garrofer, ametller i avellaner.

D. Josep Maria Rendé, procedirà juntament amb D. Albert Talavera, a l'organització d'una Caixa Rural a Vimbodí, i celebraran reunions amb idèntic objecte els sindicats agrícoles de Sarreal, Rocafort Pira, Vilavert.

Durant el mes de novembre, la Mancomunitat ha projectat la celebració dels següents concursos de bestiar, a la província de Girona: el dia 4, a la capital, un de bestiar boví lleter i de la raça marinesca; a Figueres, el dia 5, un de bestiar porquí; un de bestiar cavallí a La Bisbal, el dia 27, i ensems un a la de Barcelona, de bestiar asinal que haurà lloc a Vich el dia 13.

El director dels Serveis Tècnics d'Agricultura, D. Jaume Raventós, ha estat consultat pel Consell de la Mancomunitat, per a que informi respecte al que podria fer-se per a protegir els ocells de Catalunya. El senyor Raventós ha escrit un ampli informe sistematitzant la matèria.

El Tècnic Agrícola D. Eduard Burdó, ex-alumne de l'Escola Superior d'Agricultura de la Mancomunitat, ha sortit cap a l'estranger pensionat per l'Estat espanyol, en viatge d'ampliació d'estudis.

S'ha celebrat un curset de divulgació agrícola, a Llagostera, en el qual hi donaren una conferència sobre alimentació de l'home, D. Jaume Raventós, una sobre engreix de porcs, D. Eduard Simó, dues sobre alimentació i higiene del bestiar boví, D. C. Ramon Danés, dues de terra camps D. J. Poch de Feliu, amb pràctiques que hi feu amb la motofanga *Somua* D. Didac Vilar, i, finalment, D. Josep Maria Rendé, que parlà sobre sindicació agrària.

L'Escola Superior d'Agricultura implantarà, molt en breu, l'ensenyament agrícola per correspondència. A l'objecte, estan en premsa els vuit primers fascicles pels quals es començarà aqueix nou medi de difusió de la cultura agrícola.

El cap d'Acció Social Agrària Sr. Rendé, ultra els treballs que porta entre mans per a confeccionar el cens d'associacions agràries de Catalunya, està preparant el Mapa Social Agrari de nostra terra.

CONSULTORI

En aquesta secció es respondrà gratuïtament i per torn rigorós, a totes les consultes que facin els llegidors

B. B. TARRAGONA. — El mascle de garrofer no s'ha d'empeltar mai a dalt de l'arbre perquè com que té més ufana que la femella i se'l posa en condicions de superioritat acaba per quedar-se sol. Convé sempre empeltar-lo al peu i així i tot, de tant en tant, es veurà obligat a castigar-lo un xic per a rebaixar-li el brio. Aquest, com s'haurà fixat en el sistema que predomina a Catalunya. Per la meua part el crec també superior al de plantar garrofers mascles escampats pel camp. — A. M.

A. G. VICH. — Per les explicacions que dona sembla que les mongetes tinguin una malaltia anomenada per alguns, antracnosi. En la tabella i en la tija apareixen unes taques rodones, fondes, de color fosc, amb marge mig rogenc. Fins ara no s'ha trobat, que nosaltres sapiguem, cap remei. Potser convindria fer molt aviat algun tractament amb sulfat de coure. És tot el que podem dir-li. — T. M. G.

T. M. CADAQUÉS. — L'expressió nitrat de sosa amb el quinze per cent de riquesa, vol dir que en 100 quilos de nitrat hi han 15 quilos de nitrògen, que és l'element útil que les plantes necessiten i aprofiten. Aquests 15 quilos de nitrògen són els que vostè paga. Si vostè compra el nitrat a 50 pesetes els 100 quilos, vol dir que cada quilo de nitrògen li costa 3'33 pessetes (50 quilos dividit per 15). Un nitrat que en lloc de tenir 15 quilos de

nitrogen en tingués només 13, deuria ésser pagat a un preu més baix: $13 \times 3'33 = 43'29$ pessetes.

El valor d'un nitrat — com també el de qualsevol altre adob — depèn de la seva riquesa en l'element fertilitzant i és, per això, que els adobs s'haurien de comprar sempre amb garantia d'anàlisi. — CAM.

M. P. BORGES. — Penso que demanant-ho directament li enviaran. Dirigeixi's a la Direcció General d'Agricultura, Ministeri de Foment, Madrid. En aquests moments ens atenen un xic millor a Madrid.

CONSTRUCCIONS AGRARIES

OFICINA TÈCNICA

Projectes : Pressupostos : Avant-
projectes : Avant pressupostos
Consultes : Estudis preliminars

Director: Cèsar Martinell

ARQUITECTE

BARCELONA

Rambla de Catalunya, 122

VALLS

Arrabal Castell, 47

Ha sortit el **D'ACÍ D'ALLÀ** del mes de setembre
LITERATURA : ACTUALITATS : MODES : DEPORTS

SOFRE FLOR-MOLT : TERRÒS :

Grans refineries a Tarragona de la

Union Sulphur Co., S. A. E.

Representants de la UNION SULPHUR Co.,
de Nova York i de les RAFFINERIES INTER-
NATIONALES DE SOUFRE, de Marsella.

PRODUCTES GARANTITS

99 per 100 de puresa per els més importants
LABORATORIS D'AGRICULTURA

A D O B

Noves aplicacions del

SOFRE VERGE

99 per 100 de puresa com a
FERTILITZANT

INFORMES TÈCNICS: Secció agronòmica de la « Union Sulphur
Company, S. A. E. », Conde de Romanones, 3 i 5. — MADRID.

PREUS: Apartat 10. - TARRAGONA i oficines MADRID, Velázquez, 64, des del 1.º de gener 1921

En dirigir-vos a les cases anunciadores, citeu **AGRICULTURA**

BESTIAR

Original Frison

Degut a la sequia persistent,
el preu del bestiar s'ha
rebaixat a Holanda. Procuri's
vostè el seu bestiar directa-
ment, comprant-lo als corta-
lers. Envii vostè les seves co-
mandes o consultes a la

«**COOP, Vee-Afzetver**»
a **AKKRUM (Holanda)**

Dirigir la Correspondència a :

F. G. DOKTER
a **AKKRUM (Holanda)**

Preguem es prengui nota de
no enviar les commandes o con-
sultes a Mr. Zuuriber, men-
cionat en el llibre de reclam
repartit durant la «Setmana
Holandesa» a Madrid, per ha-
ver estat interrompudes totes
les relacions amb dit senyor.

El millor farratge d'hivern

BERSÍM

Donat a conèixer l'any darrer en el Congrés Agrícola celebrat a Lleyda per la *Federació Agrícola Catalana Balear*, ha sigut assaijat per nombrosos agricultors i experimentats tècnics, que han consolidat la seva alta estima. A centenars ho posen de manifest.

Ofereix el BERSÍM el major interès, per les següents raons:

Per constituir un abundós i ric proveïdor de farratge, amb rendiments que superen als de l'alfals; dóna de 50 a 60 tones per hectàrea de farratge verd durant la temporada.

S'acomoda i adapta a les terres més variades.

El propi que l'alfals durant l'estiu, dóna rendiment de farratge verd tot l'hivern, proporcionant-lo precisament en l'època en què es fa tan difícil aconseguir aliments per al bestiar.

Es conreua com les demés farratgeres i la seva herba, tendre o seca, constitueix un suculent i nutritiu aliment per a tota mena de bestiar, que el menja golosament, des del bou al conill, integrant-lo essencials principis nutritius. Estimula en alt grau la secreció de la llet.

Per ésser una lleguminosa, constitueix un element econòmic per a adobar les terres en fertilitzants nitrogenats, disposant-les amb condicions per a proporcionar abundoses collites enterrant-lo al florir. La *cultiua* del Penadés feta amb BERSÍM resulta altament beneficiada.

Neteja les herbes parasitàries i perniciosos de les terres.

Permet prescindir, amb el seu ús, de l'aplicació d'adobs nitrogenats; doncs, acumulen els cultius de BERSÍM quantitats importantíssimes d'azot de l'atmosfera en les terres on es conreua.

Es sembra des de l'agost fins al març. Si es fa de setembre a octubre, es poden fer ja diferents dallades al hivern, quan no's té ni alfals, ni cap altre farratge verd. Se li arriben a donar fins a vuit dallades en un any.

Precisen de 25 a 30 quilos per hectàrea.

Les extenses plantacions de què s'en ha fet a Argèlia, Nord d'Àfrica, França i altres terres mediterrànies, després d'haver-lo recomanat el savi agrònom doctor Trabut, constitueix una eloqüent demostració del valor del BERSÍM, que proporciona pletòrics augments en les produccions agrícoles i ramaderes.

Associant-lo a l'alfals, fa que les plantacions d'ambdues lleguminoses no s'interrompin i es tinga farratge verd durant tot l'any.

Tenim a la disposició de qui ho sol·liciti, certificats i documents probatoris dels resultats favorables que ha donat el BERSÍM. Enguany es multipliquen les experiències, el que fa créure que el BERSÍM serà d'aquí endavant un element imprescindible en les pràctiques agrònòmiques.

Preu: 3'50 Ptes. el quilo

Descomptes als Sindicats per a fomentar les experiències

EL CULTIVADOR MODERNO

Notariat, 2, pral. BARCELONA

Demanin-se preus i catàlegs de tota mena de llavors selectes.

En dirigir-vos a les cases anunciadores, citeu AGRICULTURA

ARBRES

PER A REPOBLAR RIBERES

**POLLS BORDILS, POLLS NEGRES
CAROLINES, PLÀTANS, ACÀCIES**

Casa especialitzada en la producció de **POLLS** :: Una pràctica seguida durant vint-i-cinc anys, en la selecció de les millors varietats d'aquests arbres, és garantia de que servim les classes de **POLLS** de més ràpid i de major desenrotlló

MIQUEL BOSCH BATLLE
BORDILS (Girona)

NOTA. — Contestarem quantes consultes s'ens dirigeixin interessant el millor èxit de les plantades.

SINDICATS AGRICOLES I VINATERS

PER A TOTA MENA DE
TINES PER A VI, BAS-
SES PER A AIGUA I
CONSTRUCCIONS DE
CIMENT ARMAT,

LA CASA

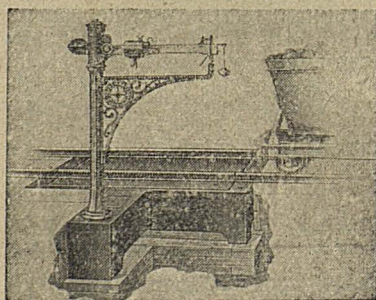
LLUIS SANS

Carrer Trafalgar, 14

BARCELONA

TÈ ESTABLERTA

UNA SECCIÓ ESPE-
CIAL DE PRESSU-
POSTOS I PLÀNOLS



Bàscula model 253 per a pesar vagonetes

BÀSCULES
ARISÓ

SANS, 12 : BARCELONA

Les utilitzen en quasi tots els Sindicats,
magatzems d'olis i vins i indústries, per
llur duració, seguretat i exactitud.

Caixes d'acer per a guardar valors

per a obrir amb clau i sense clau.
Demani dibuixos i preus a

ARISÓ : Sans, 12 : BARCELONA

En dirigir-vos a les cases anunciadores, citeu **AGRICULTURA**

Vinicultors!

Per un treball pràctic és convenient que, per els trassegaments d'elaboració, adopteu l'empleo de una bona Bomba; estalviareu temps i gaudireu de descans

Bombes { **FAFEUR**
NOEL
CATALANES

de fabricació nacional i estrangera

Tubes d'immersió per a bocois,
aixetes, coladors, records, etc.

Tubes de goma, aspirants rat-
:: llats, blindats i llisos ::

Material Viti-Vinícola, Productes Enològics marca
ENOL, Aparells per a anàlisis dels vins



VICENS VILA CLOSA
(SUCCESSOR DE KEGELS I VILA)

PASSEIG DE GRACIA, 88

Telèfon 1335 G.

BARCELONA

En dirigir-vos a les cases anunciadores, citeu AGRICULTURA



RAJOLS, TEULES, TOTXOS

maons (plens i buits), cairons, etc., deu vostè fabricar-los a màquina, a fi d'obtenir de la terra tot el seu rendiment.

La casa VILLALTA, de Barcelona, és la que millor podrà servir-lo en

MAQUINES, FORNS, ASSECADORS

i tot el que pertany a l'indústria ceràmica i de fabricació de materials per a construcció

Visiti o escrigui avui mateix a la **SECCIÓ A** de la casa

VDA. J. F. VILLALTA, S. EN C.
BARCELONA

Oficines.
Nou Sant Francisco, 28

Apartat correus, n.º 65
Telèfon 568 A

MOTORS I BOMBES GARDNER

INSTAL·LACIONS COMPLETES PER
A REGAR, FORÇA MOTRIU I AIXECAM-
ENT D'AIGÜES, PER MITJÀ D'ELEC-
TRICITAT, GASOLINA O GAS POBRE

A. MAÑÉ JANÉ

(Successor de BADIA I MAÑÉ)

TRAFALGAR, 11

BARCELONA